

Sygn. akt II Ca 832/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Ciechanowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2017 roku w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółka Akcyjna we W.

przeciwko G. T.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2016r., sygn. akt I C 1015/16

1. Oddała apelację,
2. Odstępuje od obciążania pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego poniesionego przez powoda,
3. Przyznaje adwokatowi P. Z. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 110 (stu dziesięciu) złotych i 70 (siedemdziesięciu) groszy, w tym podatek od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej świadczonej pozwanej z urzędu.

SSO Zbigniew Ciechanowicz

Uzasadnienie wyroku z dnia 18 lipca 2017 r.:

Powódka (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. wniosła o zasądzenie od pozwanej G. T. 1455,11 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP liczonymi od dnia 1 października 2014 roku do dnia zapłaty, tytułem niewywiązania się pozwanej z zawartej w dniu 10 października 2012 roku umowy pożyczki.

Wnosząc sprzeciw od wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym **pozwana G. T.** zażądała oddalenia powództwa wskazując, iż analiza materiału dowodowego złożonego wraz z pozwem nie uzasadnia wysokości żądania objętego niniejszym postępowaniem. Dodatkowo pozwana wskazała, iż nie uchyla się od obowiązku spełnienia świadczenia, jednakże jej aktualna sytuacja finansowa umożliwia jedynie ratałną spłatę zadłużenia, przy czym wysokość możliwych do spłaty miesięcznych rat oscylowałaby na poziomie 100 złotych. Pozwana podniosła również zarzut przedawnienia.

Wyrokiem z dnia 15 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy Szczecin P. i Zachód w S. zasądził od pozwanej G. T. na rzecz powoda (...) Banku (...) Spółki akcyjnej z siedzibą we W. kwotę 1 455 złotych i 11 groszy wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym za okres od dnia 1 października 2014 roku do dnia 31 stycznia 2015 roku, a następnie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, lecz nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie (pkt I), postanowił nie obciążać pozwanej kosztami procesu (pkt II) i przyznał

adwokatowi P. Z. od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie) kwotę 180 złotych - powiększoną o należny podatek VAT - tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt III).

Powyższe rozstrzygnięcie oparto o następujące ustalenia:

G. T. zawarła w dniu 2 marca 2012 zawarł z (...) Bank (...) Spółką akcyjną z siedzibą we W. umowę o udostępnienie indywidualnej linii kredytowej w rachunku bankowym. Zgodnie z umową powód przyznał pozwanej limit do kwoty 965 złotych. Na mocy postanowień przedmiotowej umowy pozwany zobowiązał się do comiesięcznych wpłat na konto w kwotach nie mniejszych niż 500 złotych. Jednocześnie strony zgodnie ustaliły wysokość oprocentowania na poziomie 14,30% w stosunku rocznym z jednoczesnym zastrzeżeniem, że zasady zmiany wysokości oprocentowania zostały ujęte są „Regulamin kona dla osób fizycznych (...) Agricole Bank (...)”. Jednocześnie strony postanowiły, iż po upływie okresu na jaki umowa została zawarta – to jest do dnia 9 października 2013 roku – zostanie ona automatycznie przedłużona na kolejny okres dwunastomiesięczny z tym samym poziomem limitu, przy czym warunkiem takowego przedłużenia jest realizowanie obowiązków finansowych przez kontrahenta. W treści umowy wskazano, iż jej elementami są „Regulamin kona dla osób fizycznych w (...) Agricole Bank (...)” oraz „Tabela opłat i prowizji obowiązującej w (...) Bank (...)”, które określają wysokość oprocentowania oraz wysokość i zasady ustalania opłat i prowizji.

Pozwana korzystała z przyznanego jej limitu. I dokonywała wpłat, co powodowało, iż bank –przedłużył okres jej obowiązywania – zgodnie z postanowieniami umowy (§ 12 umowy), zaś umowa nie została wypowiedziana. Pozwana nie spłaciła wykorzystanego limitu, a nadto nie regulowała bieżących opłat i prowizji ustalonych zgodnie z postanowieniami umowy. Pismem z dnia 31 maja 2014 roku powodowy bank wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 1 345,48 złotych.

W dniu 30 września 2014 roku (...) Bank (...) S.A. we W. wystawił wyciąg z ksiąg banku wskazując wierzytelność G. T. na kwotę 1 455,11 złotych.

G. T. jest obecnie osobą bezrobotną i utrzymuje się z zasiłków otrzymywanych w ramach pomocy społecznej w kwocie 487 złotych.

Pozwana prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe i nie ma nikogo na utrzymaniu, nie korzysta z pomocy osób trzecich. Poza należnością objętą niniejszym postępowaniem pozwana posiada jeszcze inne zadłużenia wobec powodowego banku, a nadto prowadzone jest przeciwko niej postępowanie egzekucyjne.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji powództwo wywiedzione z postanowień zawartej w dniu 10 października 2012 roku umowy, zakwalifikowanej jako kredytową, uznał za słuszne tak co do wysokości jak i zasady. Sąd ten stwierdził, że pomiędzy stronami nie było sporu co do faktu zawarcia umowy i jej wykonywania. Pozwana nie wskazała również w jakim zakresie nie zgadza się z wyliczeniami należności zgłoszonej przez powodowy bank. Precyzyjny zaś sposób określenia sposobu ustalenia należności objętej pozwem oraz wskazania jej elementów składowych przedstawiony w piśmie procesowym powoda datowanym na dzień 8 listopada 2016 roku oceniany w kontekście pozostałego materiału dowodowego, a w szczególności łączącej strony umowy i załączników do niej, pozwolił na stwierdzenie, iż strona powodowa w sposób prawidłowy wykazała wysokość roszczenia.

Oceniając zgłoszony przez pozwaną zarzut przedawnienia Sąd I instancji wskazał, że termin ten wynosi 3 lata, zaś strony zawarły umowę w dacie 10 października 2012 roku, a pozew w tej sprawie został złożony w dniu 2 października 2014 roku, przy czym wskazano, iż umowa nie została wypowiedziana, co w efekcie oznacza, że ewentualny termin rozpoczęcia biegu przedawnienia można by liczyć najwcześniej od dnia następującego po upływie terminu przewidzianego na wypowiedzenie umowy z powodu braku spłaty raty, tj., od dnia 8 marca 2014 roku.

Rozpoznając wniosek pozwanej o rozłożenie należności na raty Sąd I instancji podkreślił, iż rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty albo wyznaczenie odpowiedniego terminu do spełnienia zasądzonego świadczenia jest możliwe

tylko „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Przy czym zaznaczył, że korzystając z omawianej instytucji sąd musi mieć pewność, iż rozłożenie na raty czy przesunięcie terminu spłaty zobowiązania umożliwi realne wykonanie obowiązków dłużnika wobec wierzyciela a nadto nie wpłynie negatywnie zobowiązania wobec pozostałych wierzycieli.

W ocenie Sądu I instancji nie zaistniały przesłanki przemawiające za uznaniem przypadku za szczególnie uzasadniony, dodatkowo sytuacja finansowa pozwanej i jej podejście do tej sytuacji nie daje żadnych gwarancji, iż rozłożenie na raty czy zmiana terminu umożliwi jej wykonanie obowiązku. Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie pozwana utrzymuje się jedynie z zasiłków uzyskiwanych z pomocy społecznej i nie podejmuje żadnych innych działań zmierzających do uzyskania środków finansowych, polegających chociażby na dorywczej pracy świadczonej w domu. Nadto pozwana posiada inne jeszcze zadłużenie, którego wysokości nawet nie jest w stanie określić, co wskazuje na jej podejście do posiadanych zobowiązań. Jednocześnie przeciwko G. T. toczy się postępowanie egzekucyjne. Wskazane powyżej okoliczności wyłączają w zasadzie możliwość uwzględnienia wniosku pozwanej, albowiem jej sytuacja finansowa (osoby znacznie zadłużonej bez żadnego prawie dochodu) nie daje żadnych gwarancji realizacji zobowiązań finansowych. Jednocześnie podkreślić również należy, iż jeśli rzeczywiście pozwana uzyska w najbliższym czasie środki o których zeznawała (w postaci świadczenia rentowego) umożliwi to jej przedstawienie wierzycielowi realnej i wykonalnej propozycji spłaty zadłużenia, w kwotach wyższych niż ostatecznie deklarowana kwota 50 złotych miesięcznie. Sąd miał na uwadze również i to że pozwana nie podejmowała w zasadzie żadnej realnej próby ugodzenia się z bankiem na etapie przedprocesowym ograniczając swoje działania jedynie do składania deklaracji spłaty zadłużenia. Dodatkowo prowadzenie postępowania egzekucyjnego wskazuje, iż podjęcie decyzji w przedmiocie rozłożenia należności na raty w niniejszej sprawie mogłoby również naruszać prawa pozostałych wierzycieli pozwanej. Rozłożenie świadczenia na raty godziłoby w tej sytuacji nadto w słuszny interes powoda, który ma uprawnienie do jak najszybszego odzyskania przysługującej mu należności. Rozstrzygnięcie zgodne z żądaniem pozwanej, miałyby także taki skutek, że wierzycielowi nie przysługiwałyby odsetki od ratałnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat (patrz. uchwała SN z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 147), co zdaniem sądu orzekającego nie znajduje uzasadnienia w niniejszym stanie faktycznym.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wywiodła pozwana skarżąc, go co do pkt I i żądając jego zmiany poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uwzględnienie wniosku pozwanej o rozłożenie należności z wyroku na raty po 100,00 zł każda i odroczenie terminu spłaty pierwszej z nich o rok, o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych; o odstąpienie od obciążania pozwanej kosztami procesu za postępowanie przed sądem II instancji oraz nieuiszczonymi przez pozwaną kosztami sądowymi – w przypadku oddalenia apelacji oraz przyznanie pełnomocnikowi pozwanej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu za postępowanie przez Sądem II instancji, które nie zostały uiszczone w żadnej części.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

- 1) naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 320 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że w przypadku pozwanej brak jest szczególnie uzasadnionych przesłanek do rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty;
- 2) przepisów prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. poprzez niezastosowanie zasady współzycia społecznego skutkującego nierozłożeniem pozwanej zasądzonej w wyroku należności na raty.

Apelująca podkreśliła, że aktualna jej sytuacja materialna wynika ze złego stanu zdrowia, który uniemożliwia jej podjęcie jakiegokolwiek pracy zarobkowej, więc jest niezależna od jej woli. Pozwana natomiast podnosiła w postępowaniu przed Sądem I instancji, iż jej sytuacja materialna w niedługim okresie czasu ma ulec zmianie, gdyż ubiega się ona o przyznanie jej zabiegów rehabilitacyjnych, które pozwolą jej na przywrócenie stanu zdrowia do poziomu pozwalającego na podjęcie chociażby dorywczej pracy.

Pozwana zaznaczyła, iż nie uchyła się od spłaty zaciągniętego zobowiązania i poczuwa się do odpowiedzialności spłaty w tym zakresie. Niemniej, zgodnie z twierdzeniami pozwanej, żyje na skraju ubóstwa, żyjąc jedynie z zasiłku socjalnego w wysokości 539,00 zł miesięcznie, która nie pozwala na zaspokojenie jej podstawowych potrzeb życiowych.

Również odwołując się do powszechnie przyjmowanych i akceptowanych wartości w społeczeństwie pozwana wyraziła przekonanie, że jej aktualna sytuacja życiowa winna spowodować uwzględnienie wniosku o rozłożenie świadczenia na raty.

Powódka zażądała oddalenia apelacji i obciążenia pozwanej kosztami postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy wskazuje, że w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest podstaw do uwzględnienia w postępowaniu apelacyjnym żądania pozwanej rozłożenia objętej wyrokiem Sądu pierwszej instancji kwoty na raty, a tym bardziej zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddalenia powództwa w całości. Dostrzec należy, iż ten ostatni wniosek nie był połączony z jakimikolwiek zarzutami apelacyjnymi, czy rozważeniami w uzasadnieniu środka odwoławczego wywiedzionego przez pozwaną, a więc nie mógł być uznany za słuszny.

Zgodnie z art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie (...). Skarżąca nie wykazała, iż w sprawie zachodzi taki szczególnie uzasadniony wypadek, do czego niewystarczającym jest sam przez się fakt złego stanu zdrowia i bardzo niskich dochodów. Zgodzić się bowiem należy z poglądem wyrażonym w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie I ACa 72/16, iż rozłożenie na raty świadczenia jest racjonalne wówczas, gdy dłużnik wykaże, że dysponuje środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób ekonomicznie odczuwalny przez wierzyciela. Jeśli zaś okoliczności sprawy nie wskazują na istnienie po stronie dłużnika woli dobrowolnej spłaty zadłużenia na rzecz wierzyciela a jedynie na chęć odłożenia w czasie konieczności uregulowania zobowiązań, uznać należy, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 320 k.p.c.

Nie można zanegować tego, że pozwana ze względu na stan zdrowia nie ma możliwości zarobkowych i utrzymuje się ze środków uzyskanych od organów pomocy społecznej. Ale również nie sposób uznać za dowolne stwierdzenie Sądu I instancji, że taka sytuacja nie daje jakichkolwiek gwarancji spłaty zadłużenia w ratach postulowanych przez apelującą.

Z zeznań pozwanej wynika, to że czyni ona starania o przyznanie renty chorobowej i świadczenia rehabilitacyjnego, nawet i to że wszczęła w tej kwestii sprawę sądową. Pozwana jednak nie oceniła swoich szans na sukces tych starań, ani nie zaprezentowała okoliczności, które pozwoliły by Sądowi I instancji ocenić prawdopodobny rezultat tego postępowania, co miało by prowadzić do zwiększenia jej dochodów. W efekcie więc uwzględnienie wniosku pozwanej mogło by spowodować powstanie znacznej zwłoki w płatności. Powódka była by pozbawiona odsetek od zasądzonej kwoty za czas odroczenia płatności (rok czasu) i wymagalności poszczególnych rat (piętnaście miesięcy), a na dodatek prawdopodobieństwo zmiany, na plus, możliwości zarobkowych pozwanej nie może być uznane za znaczne. W sytuacji, gdy od września 2013 r. pozwana nie uiściła powódce jakiegokolwiek części zadłużenia mimo tego, że wnioskowała o rozłożenie należnego świadczenia na raty miesięczne po 50 zł, o czym zeznawała w dniu 1 grudnia 2016 r., jej deklaracje nie mogą być uznane za takie, które mogła by spełnić. A zatem, ulga w spłacie o którą wnioskowała nie służyła by faktycznie jej usprawiedliwionym interesom, jak również godziła by w uprawnienia materialno-prawne powódki. W takiej sytuacji nie można uznać za słuszne zarzutów apelacji naruszenia przez Sąd I instancji art. 320 k.p.c.

Wskazać również należy, że chociaż w judykaturze dominuje stanowisko, że nie ma kolizji między art. 5 k.c. a art. 320 k.p.c. (zob. wyr. SN z 11.12.1986 r., III CRN 332/86, L.; czy wyr. SN z 30.4.2015 r., II CSK 383/14), to jednak pozwana nie wskazuje jakie konkretnie zasady współżycia społecznego nie zostały w sprawie przez Sąd I instancji uwzględnione. Trudna sytuacja życiowa i ograniczone możliwości finansowe z całą pewnością stanowią przesłanki wniosku o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty, lecz jako okoliczności faktyczne mogą co najwyżej stanowić element oceny danego zjawiska społecznego jako wartości, które winny być chronione przez sądy, bo są przyjmowane i akceptowane powszechnie w społeczeństwie np. zasady słuszności, zasady uczciwości, lojalności czy też wartości chrześcijańskie, bądź reguły obyczajowe (za (...) Komentarza do art. 5 k.c.).

Mając powyższe na uwadze apelację pozwanej w oparciu o treść art. 385 k.p.c. oddalono.

Mając jednocześnie na uwadze sytuację materialną i życiową pozwanej Sąd odwoławczy w oparciu o treść art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania jej kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez powódkę.

Jednocześnie adwokatowi P. Z. przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecinie - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 110 złotych i 70 groszy, w tym podatek od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej świadczonej pozwanej z urzędu (§ 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).

SSO Zbigniew Ciechanowicz